

I . V . N

Vereniging voor natuur en milieueducatie

De Wielewaal

(volgnr. 9)

Afd. Leek/Nietap

Jaargang 5, oktober 2005

Losse nummers € 1,00

I.V.N. – afdeling Leek / Nietap

Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en betere kwaliteit van het milieu. Verspreid over Nederland heeft het IVN 178 afdelingen. Meer dan 16.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

Samenstelling bestuur:

Voorzitter:	Albert Wemmenhove	Lid:	Herman de Heer
Secretaris:	Herman de Meijer	Lid:	Laus Paagman
Penningmeester:	Kees Nagelmaeker	Lid:	vacant
		Lid:	vacant

Werkgroepen: Vogelwerkgroep i.o. Coörd. W. Hovinga, tel.: 516683

**Redactieadres afdelingsblad
en secretariaat:** 't Kaarnhuus 24
9356 EK Tolbert
tel. : (0594) 51 77 94 (na 18.00 h.)

Sluitingsdatum kopij volgend blad (verschijnt eind april 2006):

31 maart 2006

Redactie: Willem Hovinga, e-mail: w.hovinga@home.nl
Herman de Meijer, e-mail: meysie@home.nl of ivnleek@home.nl

Contributie:

De leden van IVN-afd. Leek / Nietap betalen minimaal € 16,00,
gezinsleden minimaal € 3,00 en donateurs minimaal € 7,00 per jaar.

Ledenadministratie:

Nieuwe lidmaatschappen, verhuizingen, opzeggingen en overschrijvingen kunnen worden gemeld bij het afdelingssecretariaat. Opzeggingen en overschrijvingen vinden uitsluitend plaats per 1 januari van het navolgende jaar.

Omslag: Ontwerp door Willem Hovinga
Druk: Drukkerij “De Zijlen”

Inhoud:

<u>I.V.N.- afdeling Leek / Nietap</u>	pg. 1
Samenstelling bestuur	pg. 1
Algemene informatie	pg. 1
Redactieadres en secretariaat	pg. 1
<u>Inhoud</u>	pg. 2
<u>Van de secretaris</u>	pg. 3
<u>Slootjesexcursie 16 april 2005</u>	pg. 4
<u>Provinciale IVN-dag Groningen</u>	pg. 6
<u>ACTIVITEITEN</u>	
Vanaf eind oktober 2005 tot begin juli 2006	pg. 8
-Nacht van de nacht, zaterdag 29 oktober	pg. 8
-Nationale natuurwerkdag, zaterdag 5 november	pg. 8
-Roofvogellezing, 16 november	pg. 8
-Snertwandeling, 28 december	pg. 9
-Overwinteraars in Bergboezem Enumatil, 28 jan.	pg. 9
-Avond rondom marterachtigen, 22 februari	pg. 9
-Vogelcursus, februari / mei	pg. 9
-Vogelexcursie, 11 maart	pg. 10
-Voorjaarswandeling, 25 maart	pg. 10
-Algemene ledenvergadering / libellen, 4 april	pg. 10
-Stinzeplanten, 9 april	pg. 10
-Slootjesexcursie, 22 april	pg. 11
-Borkener Paradies, 14 mei	pg. 11
-Weidevogels rondom het Leekstermeer, 25 mei	pg. 12
-Veldexcursie libellen / vlinders, 27 mei	pg. 12
-Natuurwandeling Sintmaheerdt, 7 juni	pg. 12
-Nachtvinders, 9 juni (<i>onder voorbehoud</i>)	pg. 12
-Keuze-activiteit, 24 of 24/25 juni	pg. 13
-Fietstocht, 9 juli	pg. 13
<u>Watergidsencursus 2004-2005</u>	pg. 14
<u>Vleermuizenexcursie 28 mei 2005</u>	pg. 15
<u>Vogelcursus (Informatie)</u>	pg. 16
<u>Hasbrucher Urwald 24 april 2005</u>	pg. 17
<u>AGENDA samenvatting</u>	pg. 20

Van de secretaris

Het is oktober, de vermoeide zomernatuur heeft afgedaan, de herfst is in al zijn hevigheid losgebarsten. De natuur verstilt, paddestoelen steken overal de kop weer op, broedvogels vertrekken en overwintersaars arriveren, alles krijgt zijn eigen kleur, de kiem voor wat volgend jaar weer komt wordt gelegd.

De korter wordende dagen maken het weer lekker vertoeven bij de kachel of haard, al dan niet begeleid door een herfststorm.

Ideale omstandigheden om deze ‘Wielewaal’ te lezen en u voor te bereiden op het komende seizoen.

De kiem voor een volgend IVN-jaar is inmiddels gelegd. In deze Wielewaal treft u weer een overzicht van de activiteiten die we gedurende het komende halfjaar voor u in gedachte hebben. Het aantal is niet gering zoals u zult zien. Bij veel van deze activiteiten zullen we uw hulp goed kunnen gebruiken. Te zijner tijd zullen wij u hiervoor benaderen, uiteraard mag u ook zelf contact opnemen als u ergens bij wilt assisteren.

Met tevredenheid kijk ik terug op het afgelopen half jaar. Met name de organisatie van de provinciale IVN-dag kostte veel organisatie. Diegenen die het hebben meegemaakt weten onder welke optimale omstandigheden deze dag uiteindelijk werd gehouden. Een verslag vindt u in deze ‘Wielewaal’.

Door de drukte rondom dit evenement hadden we even wat minder tijd om veel andere activiteiten te organiseren. Als u het activiteitenoverzicht leest zult u zien dat we dit alleszins weer goed gaan maken. Een aantal activiteiten moet nog verder worden uitgewerkt, u hoort hier te zijner tijd meer over.

Een tweede tijdrovende activiteit bestond uit de directe bemoeienis van een drietal bestuursleden bij de watergidsencursus. Een verslagje daarvan vindt u eveneens in deze ‘Wielewaal’.

Op deze plaats wil ik de drie kersverse watergidsen van onze afdeling, Barend van Barneveld, Kor Boer en Ine Lagerwerf (potentieel lid) van harte proficiat wensen met hun diploma.

Als vanouds wens ik u weer veel leesplezier met deze ‘Wielewaal’. We zien u graag terug bij een van de excursies of andere activiteiten.

Herman de Meijer

Slootjesexcursie 16 april 2005

Op zaterdag 16 april 2005 was het weer zover, de slootjesexcursie. 34 kinderen, 10 volwassenen en 4½ begeleider stortten zich met groot enthousiasme in de wonderen van de onderwaterwereld. Onder het slaken van veel “Oh’s” en “Ah’s” werd in groepjes met behulp van schepnetjes verwoed gevist in de sloot aan de Spitse Vier, naast het fietspad van Nienoord naar Lettelbert. Met behulp van zoekkaarten en de kennis van de begeleiders werd nadien alles op naam gesteld en nog eens goed bekeken. Daarna werd al het gevondene weer keurig terug in de sloot geplaatst.

Herman de Meijer

Onderstaande lijst geeft aan wat er die ochtend allemaal is opgevisht.

Posthoornslak	Poelslak
Kleine watersalamander	Meerkikker
Poelkikker	Bruine kikker
Tiendoorinig stekelbaarsje	Erwtmossel
Haftenlarve	Spinnende waterkever
Rugzwemmer	Libellenlarve
Waterschorpioen	Staafwants
Agabuskever	Paddensnoer (eitjes)
Slakkeneitjes	

Provinciale IVN-dag Groningen

Onder werkelijk ideale weersomstandigheden organiseerde onze afdeling op zaterdag 18 juni een Provinciale IVN-dag die open stond voor alle Groningse IVN-vrijwilligers. De circa 55 deelnemers kwamen vanuit de gehele provincie. Na ontvangst en een welkomstwoord verzorgde dhr. Ab Grootjans, wetenschappelijk medewerkers van de RUG, een diapresentatie over oppervlaktewaterbeheer, kwel en herstel van ‘natuurlijke’ beeklopen. Zijn verhaal was sterk gerelateerd aan de Gronings-Drentse situatie. Uit zijn betoog bleek dat daar waar grondwaterstijging niet tot de direct inzetbare middelen behoort door middel van bevoeiing en ‘s winters onder water zetten van percelen al snel goede resultaten zijn te bereiken.

Het grootste deel van deze dag was ingeruimd voor een fietstocht van ca. 35 kilometer door het coulissenlandschap van het zuidwestelijk Westerkwartier. Achtereenvolgens werden een aantal karakteristieke plaatsen die alle iets met water van doen hadden bezocht. Het Leekstermeer, ooit in open verbinding met de zee, nu een ondiep meer met bijzonder vegetatie en fauna (vogels).

De bergboezem bij Enumatil, een nieuw aangelegd waterbergingsgebied in beheer bij het Groninger landschap. Zowel de grote als kleine modderkruiper leven hier alsmede zeer vele wad- en weidevogels.

't Kret, een brede sloot met een dicht dek van krabbescheer (dankzij kwel) en de plaats waar een van de leden van de afdeling enige jaren geleden de groene glazenmaker (libel) herontdekte binnen de provincie Groningen. En als laatste de Oude Riet, een gebied ten noorden van de A7 waar onder zeer hoge kweldruk afkomstig van het Drents plateau naast grote ratelaar, diverse soorten orchideeën en kale jonker, ook de uiterst zeldzame noordse zegge gedijt.

Herman de Meijer

ACTIVITEITEN

Vanaf eind oktober 2005 tot begin juli 2006

Nacht van de nacht, zaterdag 29 oktober

Die nacht, of eigenlijk die avond wordt in heel Nederland stilgestaan bij het dreigende verlies van een onvoorstelbaar waardevolle en belangrijke oer kwaliteit: de duisternis. De dichtstbijzijnde activiteit tot dit moment vindt die avond plaats in het Coendersbos in Nuis.

Zoek voor meer en actuele informatie onder het zoekwoord: Laat het donker donker.

Nationale natuurwerkdag, zaterdag 5 november

Voor de 5^e maal vindt dit jaar de natuurwerkdag plaats. In 2003 werkte onze afdeling samen met SBB en IVN-Norg inzake het project “Maak het Schilleveen weer schoon”. Vorig jaar waren enkelen actief op een natuurterrein van een onzer leden, anderen waren ingezet bij b.v. het Groninger landschap. In 2004 waren op 230 locaties 7.800 vrijwilligers actief. Er is geplagd op blauwgraslanden; opslag verwijderd van heideterreinen en veengebieden en er zijn lanen opgesnoeid. Ook zijn er broeihopen gemaakt voor slangen; zwerfpuil opgeruimd uit natuurgebieden, vennetjes schoongemaakt, sloten gedregd en kikkerpoelen opgeschoond. In de directe omgeving vindt dit jaar een jongerenactiviteit plaats in de Lettelberter Petten. Tussen 10.00 en 15.00 uur kunnen hier 25 jongeren aan de slag.

Voor meer informatie zie: www.natuurwerkdag.nl of bel met de Provinciaal coördinator Ine Bielevelt (050 534 51 99).

Roofvogellezing, 16 november

Deze avond zal een roofvogelspecialist, waarschijnlijk Rob Bijlsma, u aan de hand van dia's, powerpoint of nog een ander medium meenemen in de wereld van de in Nederland voorkomende roofvogels.

-Woensdagavond 16 november 2005,
19.30 - 22.00 uur
Plaats: Stichting 'de Zijlen',
locatie Sintmaheerd, Spant 1, Tolbert.
Het gebouw met grote rode pijp,
parkeerplaats aldaar aanwezig.

Snertwandeling, 28 december

Tussen Kerst en Oud en Nieuw hebben veel mensen vakantie. Als afsluiting van 2005 bieden we u een mooie winterse wandeling in een gebied dat we goed kennen. Vorige jaar lag er zelfs sneeuw. We sluiten af in café de Waag waar u als afsluiter de mogelijkheid hebt om (op eigen kosten) een kop warme snert tot u te nemen.

-Woensdag 28 december, 14.00 uur

Plaats: Natuurschoonbos te Nietap.

Gaarne **vooraf aanmelden** i.v.m. bestelling snert.

Overwinterraars in Bergboezem Enumatil, 28 januari 2006

Al een aantal jaren organiseren we ganzenexcursies in de winter. Of er is weinig animo, of de ganzen laten zich juist op die dag niet zien. Een eerdere excursie naar deze bergboezem kon ook geen doorgang vinden in verband met het broedseizoen. Daarom nu een mix, een excursie naar de bergboezem bij Enumatil waarbij we gaan kijken welke vogels zich hier in de wintermaanden ophouden. Dus, warm jack en verrekijker mee.

- Zaterdag 28 januari, 10.00 uur tot ca. 12.00 uur.

Vertrek vanaf noordelijke parallelweg A7 bij de 'Drie Polders', Lettelberterdijk.

Avond rondom marterachtigen, 22 februari

Deze avond zal een deskundige op het gebied van marterachtigen u aan de hand van dia's, powerpoint, vertelling en misschien wel opgezette dieren meenemen in de wereld van de Nederlandse marterachtigen. Denk b.v. aan de steenmarter, otter, das en vele andere dieren.

-Woensdagavond 22 februari 2005, 19.30 – 22.00 uur

Plaats: Stichting 'de Zijlen', locatie Sintmaheerdt, Spant 1, Tolbert.

Het gebouw met grote rode pijp, parkeerplaats aldaar aanwezig.

Vogelcursus, februari / mei

Het ligt in de bedoeling om in de maanden februari tot en met mei een vogelcursus te doen plaatsvinden. In een apart stukje van de voorzitter wordt u al een blik gegund op wat we van plan zijn.

De cursus zal zowel uit studie (avonden) als praktijk (excursies) bestaan.

U wordt hierover t.z.t. verder geïnformeerd en ook de regionale pers zal waarschijnlijk nog worden benaderd.

Vogelexcursie (in verlengde van cursus), 11 maart

Zo in het vroege voorjaar, eigenlijk nog winter, laten de vogels zich alweer goed horen. 's Ochtends vroeg, bij het eerste ochtendgloren, worden de vogels wakker en in een ongeveer vaste volgorde beginnen ze te fluiten en te zingen. De roodborst is vaak de eerste, gevolgd door de merel waarna ook de andere soorten beginnen. Op de tijd dat wij mensen doorgaans wakker worden is het luidruchtige ochtendconcert vaak alweer voorbij. Rond deze periode komen ook reeds de allereerste trekvogels weer terug in ons land.

-Zaterdag 11 maart, aanvang 10.00 uur

-Plaats, nog niet bekend

(In het verlengde hiervan wijzen we u ook op de vroege vogelwandeling van het Groninger landschap in Coendersbos te Nuis, zondag 9 april, 7.00 uur tot 9.00 uur)

Voorjaarswandeling, 25 maart

De lente is enkele dagen geleden officieel begonnen en de natuur laat dit op velerlei wijze zien en horen. Bosanemoon en speenkruid bloeien, de vogels zingen, kamperfoelie en vlier botten al uit.

Op deze wandeling laten we ons verrassen door wat de natuur op ons pad brengt.

-Zaterdag 25 maart, 14.00 – ca. 16.00 uur

-Vertrekpunt parkeerplaats met informatiebord nabij boswachterswoning aan de Vagevuurselaan in Nietap.

Algemene ledenvergadering / libellen, 4 april

Dinsdagavond 4 april is de algemene ledenvergadering van onze afdeling.

Na het officiële gedeelte zal een libellenspecialist ons het een en ander vertellen en tonen over algemene in Nederland voorkomende libellen.

Op 27 mei organiseren we in het verlengde hiervan nog een veldexcursie.

-Dinsdagavond 4 april, 19.30 – 22.00 uur

Plaats: Stichting 'de Zijlen', locatie Sintmaheerdt, Spant 1, Tolbert.

Het gebouw met grote rode pijp, parkeerplaats aldaar aanwezig.

Stinzeplanten, 9 april

Slechts een keer eerder, in 2003, besteedden we aandacht aan de stinze flora. De vanouds bij statige buitens behorende bol- en knolgewassen zoals onder andere crocus, sneeuwkllokje en scilla staan of komen nu in bloei. We bezoeken vandaag een plaats waar veel van deze gewassen te vinden zijn.

Het Iwema Steenhuis in Niebert, 'Domies Toen' in Pieterburen, Havezathe Mensinghe in Roden, de keus is nog niet gemaakt. U hoort of leest het te zijner tijd

-Zondag 9 april, 14.00 – ca. 16.00 uur

-Plaats, nog onbekend

Slootjesexcursie, 22 april

In 2003 organiseerden we voor het eerst een slootjesexcursie voor de jeugd. In de jaren daarna werd de animo steeds groter zodat een herhaling in 2006 niet uit kan blijven. In de sloot aan de Spitse Vier, naast het fietspad van Nienoord naar Lettelbert, gaan we met schepnetjes het water in. Uiteraard zijn er determinatieplaten en tabellen zodat al het gevondene op naam kan worden gebracht en kan worden bestudeerd.

-Zaterdag 22 april, 10.00 uur – ca. 12.00 uur.

Verzamelpaats: parkeerplaats voor InformatieCentrum Nienoord

Borkener Paradies, 14 mei

Voor het eerste eens een excursie over de grens. Het Borkener Paradies ligt vlak over de Duitse grens bij Emmen, bij de stad Meppen. Het is een vrij klein reservaat met een rivierduinenlandschap gelegen in een meander van de rivier de Ems. Het terrein wordt al eeuwen met runderen en paarden begraasd en biedt een afwisseling van open grasland, stuifduinen, struwelen en stukken gesloten eikenbos. Het vormt daarmee één van de weinige bewaarde voorbeelden van een bosweide ofwel Hudewald (zie artikel over Hasbruchter Urwald). De in open omgeving opgegroeide eiken hebben korte stammen, brede kronen en grillige vormen.

-Zondag 14 mei.

Gezinsleden mogen mee.

Vertrek 10.30 h. vanaf
parkeerplaats voor
InfoCentrum Nienoord.

We gaan carpoolen !!

Aanmelden vooraf tot

uiterlijk 30 april bij het
secretariaat.

Duur: gehele verdere dag.

Weidevogels rondom het Leekstermeer, 25 mei

Dit jaar geen dauwtrappen meer met Hemelvaart, de animo is al een aantal jaren te gering.

In 2004 fietsten we op Hemelvaartsdag om het Leekstermeer waarbij schrijver deze voor het eerst baltsende kempfanen zag.

Opnieuw gaan we al fietsend met elkaar de weidevogels rondom het Leekstermeer eens nader bekijken, op zoek naar buitelende en juichende Kievieten, op een paal roepende grutto's, tjoo-duu waarschuwende tureluurs en onophoudelijk tierelierende veldleeuweriken. Wie weet zien we ook hazen reeën en ooivaars.

-Donderdag 25 mei (Hemelvaart)

Fietsexcursie, denk aan uw verrekijker!

Vertrek 13.00 h. vanaf parkeerplaats voor InformatieCentrum Nienoord.

Duur 2 tot 3 uur.

Veldexcursie libellen / vlinders, 27 mei

In het verlengde van de libellenpresentatie op de algemene ledenvergadering trekken we deze dag het veld in om libellen te zien. De Oude Riet ten noorden van de A7 is zo'n gebied, vochtig, bloemrijk en divers, waar we verschillende in mei vliegende libellen kunnen aantreffen. Hoewel deze excursie gericht is op libellen zullen we de vlinders die we tegenkomen eveneens meenemen in onze uitleg.

-Zaterdag 27 mei, 14.00 - ca. 16.00 uur

-Plaats: Oude Riet, bereikbaar via de Lietsweg vanuit Nuis.

Natuurwandeling Sintmaheerdt, 7 juni

Het is alweer twee jaar geleden dat we voor het laatst een avondwandeling organiseerden op het terrein van zorginstelling 'De Zijlen'. De vorige keer hadden bewoners van deze zorginstelling een actieve rol in het gidswerk, ook deze keer zullen zij erbij worden betrokken.

De aandacht gaat met name uit naar de bloeiende flora op dit terrein. De orchideeën en de grote ratelaar staan in deze periode in volle bloei.

-Woensdag 7 juni, 19.00 – 21.00 uur.

Plaats: grote parkeerplaats aan 't Spant 1 te Tolbert

Nachtvlinderavond, 9 juni (onder voorbehoud)

Graag zouden we dit jaar een nachtvlinderavond organiseren op het terrein van 'De Zijlen' in Tolbert. Met sterke lampen en witte lakens worden dan nachtvlinders gelokt, bekeken en gedetermineerd. Voorlopig denken we aan vrijdagavond 9 juni. Zo'n avond wordt veelal georganiseerd door, of samen met, de Vlinder en Libellenwerkgroep 'Stad en Ommeland' Groningen (VLWGro). Het overleg hierover moet nog worden opgestart.

- Vrijdagavond 9 juni, aanvang ca. 21.00 tot ongeveer middernacht.
- Plaats: Stichting 'de Zijlen', locatie Sintmaheerdt, Spant 1, Tolbert, nabij de vlindertuin.

Agaathvlinder

Keuze-activiteit, 24 of 24/25 juni

Twee jaar geleden ging een excursie naar de Oostvaardersplassen niet door. Enkele leden kwamen ooit met het voorstel om naar het Fochteloërveen te gaan. En recent opperde iemand het idee voor een weekend in de Biesbosch.

We willen u vragen aan te geven of u iets voelt voor een van deze drie activiteiten.

Bij voldoende interesse kan het bestuur dan een keus maken en een activiteit verder uitwerken.

-Zaterdag 24 of zaterdag/zondag 24/25 juni

Uw voorkeur graag uiterlijk 30 november aan het secretariaat doorgeven.

Fietstocht, 9 juli

We hebben deze dag een fietstocht voor u in petto door het Zuidelijk Westerkwartier (en eventueel Noordenveld). De route is nu nog niet uitgestippeld, maar we zullen u ongetwijfeld ook de verschillende landschapstypen die dit gebied rijk is tonen. Bij ieder landschapstype hoort natuurlijk ook een verhaal. De tocht is maximaal 40 km. lang.

-Zondag 9 juli, aanvang 13.00 h.

Vertrek vanaf parkeerplaats voor InformatieCentrum Nienoord.

N.B.1: Tenzij anders vermeldt geldt voor alle activiteiten dat deze voor IVN-leden, donateurs en adverteerders gratis zijn. De prijzen voor niet leden zijn vastgesteld op € 2,00 en voor kinderen tot 12 jaar € 1,00.

Daar waar auto's worden ingezet zal gecarpoold worden. De vervoerskosten worden hoofdelijk omgeslagen.

N.B.2: Bij onze activiteiten zijn honden, ook aangelijnd, i.v.m. eventuele verstoring van vogels en wild niet welkom.

Watergidsencursus 2004-2005

We mogen als afdeling best een beetje trots zijn op de watergidsencursus, omdat er een grote inbreng is geweest van onze kant. Maar nog trotser zijn we op een aantal van onze leden, die deze cursus met een prachtig diploma hebben afgerond. Dat zijn Barend van Barneveld, Kor Boer en Ine Lagerwerf (potentieel lid). Deze groep heeft studie gemaakt van het interessante gebied, dat wij kennen als het Oude Riet, gelegen even ten noorden van de A7 boven Nuis.

Het is absoluut geen sinecure om de watergidsencursus met goed gevolg te beëindigen. Eén en ander moge blijken uit het feit, dat slechts 8 personen van de aanvankelijk 24 cursisten het hebben gehaald.

De slotdag van de cursus vond plaats in Hoogkerk. Op deze dag moesten de cursisten de eindpresentaties houden van hun afstudeeropdrachten, waarna direct hierop volgend de beoordeling werd besproken naar aanleiding van de van tevoren aangegeven criteria. Er werd verwacht van de cursisten, dat ze naast een onderzoeksproject tevens zorgden voor een goede mix van het procesverloop, samenwerking en een goed product met een bepaalde maatschappij relevante waarde. Het geheel moest dan ook nog op een professionele manier worden gepresenteerd. Dat is gelukt bij acht cursisten. De afstudeerdag werd uiteraard feestelijk afgesloten met een wandeling en daarna een drankje. We hebben er in Groningen dus acht watergidsen bij. Proficiat!

De betrokkenheid bij deze cursus van onze afdeling kwam voorts tot uitdrukking in het aantal leden van het organisatie-team. Immers drie van de vijf leden van dit team realiseerden mede het succes van deze cursus of als docent of als organisator of als “examinator”.

Ondanks het feit dat de organisatie van zo’n cursus veel tijd en energie kost, is het ook erg gezellig en waardevol. Ik denk dat ik zo mag spreken namens Kees Nagelmaeker, Herman de Heer, Henri Thunnissen, Henk Faber en uiteraard Marit Stokkentreff (vrijwilligersconsulent).

Albert Wemmenhove

Vleermuizenexcursie 28 mei 2005

Zaterdagavond 21.00 uur, spannend! Opnieuw organiseren we een vleermuizenavond en opnieuw zal dhr. Jan van Muylwijk ons meenemen in de mysterieuze wereld van de vleermuizen.

Waar we eerder vleermuizenavonden organiseerden in het najaar hebben we nu eens voor het voorjaar gekozen. Hoewel de aantallen vleermuizen in deze tijd van het jaar nog niet zo groot zijn, er zijn immers nog geen vliegende jongen, is de kans om vleermuizen te zien wel groter aangezien er voedselvluchten juist ten behoeve van die jongen moeten plaatsvinden. Als vanouds begint dhr. van Muylwijk met een diapresentatie. Hiervoor mochten we het filmzaaltje van het Nienoord InformatieCentrum gebruiken waarvoor we de beheerder uiteraard zeer dankbaar zijn. De 32 aanwezigen, waaronder

15 kinderen, blijken doorgaans al goed geïnformeerd te zijn over het fenomeen vleermuis. Toen het begon te schemeren werd het tijd om naar buiten te gaan. Al vrij snel spotte de BAT-detector een rosse vleermuis (zie foto) in de beukenlaan. Dit is de vroegst vliegende vleermuis en hij/zij was bij daglicht dan ook nog goed zichtbaar. Het dier vloog rondjes rondom een door hoge bomen omzoomd groot grasveld. Wat later en inmiddels aanmerkelijk donkerder liepen we naar de vijver waar veel dwergvleermuizen vlogen. Nog iets later kwamen ook de watervleermuizen die in lange glijvluchten rakelings over het water vliegend insecten uit

de lucht happen. Soms waren ze prachtig te zien in de over het water schijnende lichtbundels van zaklampen en zoeklicht. Liggend in het gras, het was een prachtige vrijwel windstille zomerse avond, zagen we zo menig vleermuis afgetekend tegen de lucht over vliegen. Toen de excursie al was afgelopen en het merendeel van de aanwezigen al naar huis was hoorden de laatblijvers als beloning via de BAT-detector nog een laatvlieger overkomen.

Herman de Meijer

Vogelcursus (Informatie)

We hebben binnen onze afdeling al vaker met de gedachte gespeeld om een vogelcursus te organiseren. Dat lijkt nu te gaan gebeuren.

Wanneer? We denken aan de periode medio februari 2006 tot medio juni 2006.

Wie geeft de cursus? Daarmee zijn we nog druk bezig, want we hebben zelf binnen ons ledenbestand ook een aantal vogelaars, die veel kunnen.

Wat komt in de cursus aan de orde? Er wordt ingegaan op de leefwijze van een aantal vogelsoorten. Leuk in dit verband is de roofvogellezing (16 november a.s.) waarschijnlijk door Rob Bijlsma. Tijdens de cursus kunnen we uiteraard niet om de vogelgeluiden heen.

Voorts willen we een aantal soorten (ik denk aan 15 stuks) nader leren kennen, die in onze eigen omgeving voorkomen. Verder kan genoemd worden, dat we aandacht zullen besteden aan de anatomie en uiteraard de relatie voedsel en

Pimpelmees

plaats van voorkomen. Het habitat – niche verhaal. Tot slot wil ik noemen het wonder van de vogeltrek.

Voor wie is de cursus bestemd? Gewoon voor iedereen, die het leuk vindt om een aantal avonden (ik denk 4) en enkele excursies (tenminste 2) met vogels bezig te zijn. Het is altijd zo geweest dat de één meer gevleugeld is dan de ander.

Reden te meer voor de ander om extra veel te weten te komen.

Opgeven? Dit kan prima bij onze secretaris. Het mooist is een groep van zo'n 12 cursisten.

Deze cursus is bedoeld voor leden alsmede niet-leden, die via deze weg een prachtige kennismaking met het IVN zullen gaan maken.

Nader informatie volgt zodra er genoeg belangstelling voor blijkt te komen. Dus geef je op!!

Albert Wemmenhove

Hasbrucher Urwald 24 april 2005

Zondag 24 april bezochten enkele leden van het afdelingsbestuur het Hasbrucher Urwald, gelegen tussen Oldenburg en Bremen in Noord Duitsland. Het was een prachtige lentedag, dus een genot om een boswandeling te maken. Het gebied ligt iets verder van de kust dan onze provincie en daarmee is ook de invloed van een landklimaat hier al merkbaar. Dat was onder andere te zien aan het feit dat bomen en struiken van een afstand al een wat groenere uitstraling hadden dan in onze streek. Maar echt vol in blad was de natuur nog niet, dus we hadden prachtige doorzichten in het bos. Wat is er zo bijzonder aan dit bosgebied? Zoals de naam al zegt; het gaat om een restant oerwoud. Midden in het gebied is een omvangrijk areaal waar sinds ongeveer het midden van de 19^e eeuw elke menselijke activiteit verboden is. Feitelijk is het dus helemaal geen oerwoud, maar een zogenaamd Bannwald. Het bos heeft zich al zo'n anderhalve eeuw ongestoord kunnen ontwikkelen. Voordien was het een "Waldweide" of "Hudewald", waar vee in gedreven werd en houtkap werd uitgeoefend. De oude, laag vertakte eikenbomen die nog altijd in het bos te vinden zijn, maken duidelijk dat hier altijd een bosachtige situatie is geweest. Bezoekers worden met borden gewaarschuwd voor het risico van afbrekende takken of omwaaiende bomen. En die liggen en hangen er meer dan genoeg. In tegenstelling tot wat men wellicht verwacht is het oergedeelte erg open. Er is een duidelijke natuurlijke successie merkbaar doordat er jonge en zeer dichte vegetatie aanwezig is, er staan volwassen bomen, er staan aftakelende bomen, er staan dode bomen en er liggen gigantische dode boomresten. Wie van geheimzinnige gaten en hollen in stammen houdt, of van de meest prachtige vreemde hout- en takvormen, komt hier zeker aan zijn trekken. Op de plaatsen waar een woudreus is omgegaan en waar dus weer zonlicht bij kan zie je de natuur zijn kans weer grijpen doordat er van allerlei ontkiemt. Het woud is duidelijk een zgn. eikenhaagbeukenbos.

Maar er zijn ook delen die wijzen op het parelgras-beukenverbond. Beuken zijn talrijk aanwezig als laatste stap in de evolutie van dit woud.

Er liggen bomen die ooit aan de boomvoet een diameter van wel zeven (7 !) meter hebben bereikt. De oudste nog rechtop staande en volop in leven zijnde boom is een 1200-jarige eik; de

“Friedrichseiche”. Naast

majestueuze eiken zijn met name ook de reusachtige haagbeuken zeer imponerend. En zoals ik reeds memoreerde, over het algemeen is het oude woud erg open. Je kunt overal bijkomen en zeker voor

kinderen is het een fantastisch klim en klautergebied. Het woud ligt enigszins in een dal, onderin loopt een beekje en de omgeving zelf is licht glooiend. Net zoals onze Hondsrug en Veluwe zijn ontstaan door schuivende ijsmassa's in de voorlaatste ijstijd is toen ook dit gebied ontstaan. Uiteraard heeft een oud woud zijn geheel eigen vogels en eigen plantenwereld.

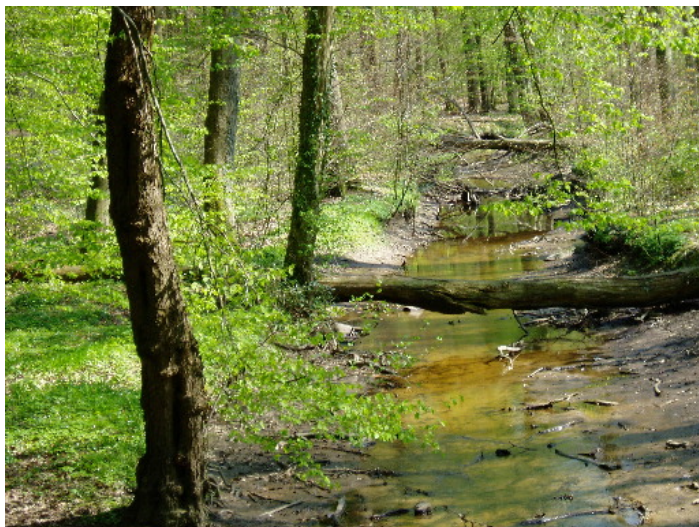
Vogels hebben we niet zo erg veel gezien en gehoord, wel veel typische voorjaarsvlinders zoals diverse witjes waaronder het oranjetipje, zandoogjes

en zelfs één wel zeer vroege (vermoedelijk) bosrandparelmoer-vlinder. Dat het hier om een oud bos gaat is ook zichtbaar door het voorkomen van een aantal typische kruiden. Die geven tevens aan dat, althans delen van dit bos geregeld een zeer hoge grondwaterstand kennen. We zagen o.a. het blauwsporig bosviooltje, bosgeelster, bosanemoon, grootbloemmuur, longkruid, kleine maagdenpalm, dalkruid en een plant die we determineerden als eenbes, echter deze had een duidelijk zwarte hoofdnerf en donkere bladkern. Wie kent deze plant?

Ook het paarsbladige goudveil kwamen we regelmatig tegen. Deze plant is gebonden aan horizontaal bewegend grondwater vlak bij de oppervlakte, weer een indicator van de soms natte omstandigheden in dit bos. Hoewel niet door ons gezien zijn in het latere voorjaar in dit bos ook kruiden als rapunzel, heelkruid, boswederik, gierstgras en bospaardenstaart te vinden. Op de informatieborden werd ons gewezen op de aanwezigheid van de Phytofage kever (*Osmoderma eremita*), een opruimer van oud hout. We hebben dit insect inderdaad enige keren al zandpaden overstekend mogen aanschouwen. Kortom, een prachtig woud dat ons toont hoe de natuur zijn kansen grijpt als de mens het ongemoeid laat. Het feit dat ik in amper vier uur tijd 74 foto's maakte, geeft wellicht nog het meest duidelijk aan hoe geïmponeerd ik was door dit gebied.

Beslist een
aanrader op ca.
160 km. afstand
van
Tolbert/Leek.

Herman de Meijer

AGENDA samenvatting

Zaterdag 29 oktober, avond en nacht

Zaterdag 5 november, 9.00 - 16.00

Woensdag 16 november, 19.30 - 22.00

Woensdag 28 december, 14.00 -

Zaterdag 28 januari 2006, 10.00 - 12.00

Woensdag 22 februari 2006, 19.30 - 22.00

Februari 2006 / mei 2006

Zaterdag 11 maart, 10.00 -

Zaterdag 25 maart, 14.00 - 16.00

Woensdag 4 april, 19.30 - 22.00

Zondag 9 april, 14.00 - 16.00

Zaterdag 22 april, 10.00 - 12.00

Zondag, 14 mei, 10.30 -

Donderdag 25 mei, 13.00 -

Zaterdag 27 mei, 14.00 - 16.00

Woensdag 7 juni, 19.00 - 21.00

Vrijdag 9 juni, 21.00 -

Zaterdag 24, zat./zon. 24/25 juni

Zondag 9 juli, 13.00 -

Nacht van de nacht

Nationale natuurwerkdag

Roofvogellezing

Snertwandeling

Overwinteraars

in Bergboezem Enumatil

Avond rondom

marterachtigen

Vogelcursus

Vogelexcursie

Voorjaarswandeling

Algemene ledenvergadering

/ libellen

Stinzeplanten

Slootjesexcursie

Borkener Paradies

Weidevogels rondom het

Leekstermeer

Veldexcursie libellen

/ vlinders

Natuurwandeling

Sintmaheerdt

Nachtvlinders

Keuze-activiteit

Fietstocht

N.B.: Let u bovendien op onze aankondigingen in de regionale bladen
i.v.m. nadere informatie, aanvullingen of wijzigingen !

Niet leden betalen voor de activiteiten € 2,00 en kinderen tot 12 jaar € 1,00.
Voor leden, donateurs en adverteerders zijn de activiteiten (tenzij anders
vermeld) gratis toegankelijk.

Daar waar auto's worden ingezet zal gecarpoold worden.
De vervoerskosten worden hoofdelijk omgeslagen.